

מסורת הש"ס

המנחות והנסכים פרק שנים עשר מנחות קג.

עין משפט
נר מצוה

יה א מיי פיי מלהגי
מעשה הקדשנות ה' :
יש ב מיי ש ה' :
ב ב מיי פיא מלהגות טות
הלל :
בא ד ה מיי פיי מלהגות
מעשה הלל ט :

רבינו גרשום

פסול לביא: אמר אביי
וכו' לא שנו כי אמר
זו להביא במנחת הפסול
אלא שקבען בשעת נדר
כשנדר חתלה אמר זו אבל
קבען בשעת הפרשה כגון
ששעת נדר אמר הרי עלי
ובשעת הפרשה כשפרשי
אמר זו להביא במנחת
אם הביא במנחת יצא
דמשמורתו כשפרש נדרת
כחוב ולא כשפרש:
הרי עלי מנחה אפי' דאמר
מן השעורין נחתיב להביא
מן החיטין דאין מביאין
מן השעורין אלא עומר
ומנת קנאות וכן אם אמר
קמח יביא סולת: וכן
יביא מן החיטין נדר הפסול
עמו כדפרשי לעיל בפרק
ההוא: ביש אומריו נדר:
דקסבר אין שאלה לזויות
ואין שאלה להקדש: אפילו
יתבא בית הלל ואמאי יביא
מן החיטין באומר אילו
הייתי יודע שאין נדרין כי
מן השעורין לא יהיינו נדר
כך אלא כך כן החיטין
לדל היה דעתי אלא על
עלי מנחה ראוי: אבל אמר
יביא מן החיטין שהרי אמר
עשיין שאין מנחה
בעולם: הדר ביה חזקיה
מהריא דאמר דמשום תפוס
לשון ראשון הוא אלא
קסבר ככות הלל דמשום
הכי ביא מן החיטין באומר
אילו הייתי יודע ואמר
אי הכי אפי' כי אמר מן
העדשים נמי יביא באומר
אילו הייתי יודע היא לא
מצות אבות דבעשיין לא
טעי איניש דמידע דר דאין
מנחה מן העדשים ופחשו
עמו הרי וי"ש שדר ביה
חזקיה מן טעם התפוס
ו'ישן ראשון: בשעורין
טעי יכול למכור אילו
הייתי יודע שהרי שיי מנחה
מן השעורין חזקה חובה
ואיני טעם והוא אפילו
מנחת נדבה נמי מן השעורין
ונתחוב לטעם מנחה אבל
בעדשים לא טעי דאין מנחה
בעדשים: ורבינו חזקיה
קאמר אפילו מן העדשים:
לדמא לא מבעי קאמר ביה
שמאי דרפיש (קאמר) [ראשון]
לא מבעי (קאמר) כי
אמר מן העדשים דאיכא
לפיכך ולפני מיהדר דאמר
ביה שהרי (ב) נתחוב לומר
דבר שאי"א ואפי' תפוס
לשון ראשון לא טעי
הדר אלא אפי' כי אמר
מן השעורין נמי יביא
לפיכך מטעם הוא דטעי
ששעבר דרבי ראשון
נתחוב נדבה כסור שיש
מנחת נדבה משעורין ולא
נתחוב לחיטין כלל וכיון
לדא אפשר משעורין אלא
לפיכך קמ"ל דאפי' אומרין
תפוס לשון ראשון דכי אמר
מנחה אפי' דאמר שעורין
יביא חיטין ולא אשעורין

הקדש * ולכן מני למיהדר תוך כדי דיבור דלמ"ד אין פוחתין בחטרה
נקט טעמא דז"ה דסבר כר"ש וטעמא דז"ה נקט לשוני אפי' למ"ד
פוחתין דלמ"ד ד"ה אין פוחתין לא היו ירין לפרושי טעמא דז"ה משום
דאין שאלה להקדש ועוד יש לפרש דניחא ליה לפרושי טעמא דז"ה הלל
לכר"ש משום דהיינו נמי טעמא דז"ה

לר' יהודה דקמיני סופא אמר רבי
יהודה אף כשאמרו ז"ש לא אמרו אלא
באומר הרי עלי קרבן פירוש
כשדקטוהו אח"כ למאי נתכוון אמר
להיות מן הגרוגרות ו' עלי נתכוונתי
אז הוא נדור מן הגרוגרות כאלו אמר
גרוגרות ודנילה עלי קרבן וזנילה
דברים שזלזל שזנו אינו משונה ומינה
שזפי' להולאת פיו לא משמע נזירות
(ט) אבל לרבנן כי אמר הכי היו נזיר
להולאת פיו משמע לחו לשון נזירות
כדמפרש לכו זנימ' דגרוגרות ודנילה
לא פתח נדרו הוא וזויר הו' ולא נדרו
הו' אפי' נתכוין לומר קרבן עלי דהא
לרבי שמאי (ט) לא הו' נדור לזית שמאי
וכי פליגי ר' יהודה ומנא קמא לרבינא
דז"ש שפליגי ולא לזית הלל והשמא
לזית שמאי כיון דלמרי אין שאלה
בהקדש אמאי לא הו' נזיר אלא
סבירא ליה לרבי יהודה (ט) כרבי
שמעון דלא נדר מדרך לדברים ולהכי
אמר טעמא דז"ה הלל (ט) דכתיב דהו'
השמא מד טעמא לרבינא וימינה קשה
לפי' זה דשמעי' ליה לרבי יהודה כפי
פ"ב דזכחים (דף ק) דלאת ליה תפוס
לשון ראשון ולקמן מפרש טעמא דר'
שמעון משום דבשיטת ר' יוסי אמרה
דאף בגמרא דבדרי אדם תפוס ונתקום
שנהגו (ט) נמי אמר ר"ש סבר לא כר'
יוסי ואם תאמר דשאלת אמר לזית
שמאי דאין שאלה בהקדש וכן מוכח
צפ' עברה המאורסה (מדרש דף עח.)
וצברק ים נוחלין (צ"ב דף קכ:) ואילו
צפ' צית שמאי (מדרש דף טז) מנה
שנדר צניור ושאל לחכם ואסרו מנה
משעה שנדר נשאל לחכם והמירו
(ט) ומונה משעה שנדר ואס' הימה לו
צמיה (ט) [מופרשת] תלך ותרעה אמרו
להם ז"ה לז"ש ורי אפי' מורים צמיה
שהוא הקדש טעות שחלל ותרעה
צברד משמע שום ז"ש מורים צמיה
דיכול חסד לתמיר וי"ל דנשאל לחכם

אלא שקבען בשעת נדר אבל בשעת הפרשה
לא יבאשר נדרת ולא באשר הפרשת איתמר
נמי אמר רבי אחא בר הנינא אמר ר' אסי אמר
רבי יוחנן לא שנו אלא שקבען בשעת נדר
אבל בשעת הפרשה לא באשר נדרת ולא
כאשר הפרשת: מרנני' (ט) האומר הרי עלי
מנחה מן השעורים יביא מן החטים קמח יביא
סולת בלא שמן ובלא לבונה יביא שמן
ולבונה חצי עשרון יביא עשרון שלם עשרון
ומחצה יביא שנים (ט) רבי שמעון פומר בשלא
התגרד בדרך המתנדבין: גמ' (ט) אמאי נדר
ופתחו עמו הוא אומר חזקיה הוא מני בית
שמאי היא דאמרי תפוס לשון ראשון דתנן
(ט) הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש
אומרים נזיר ובית הלל אומרים: יאנו נזיר ר'
יוחנן אמר אפי' תימא בית הלל יבאומר אילו
הייתי יודע שאין נדרין כך לא הייתי נודר כך
אלא כך אמר חזקיה לא שנו אלא דאמר
מנחה מן השעורים אבל אמר מנחה מן
העדשים לא מכדי חזקיה כמאן אמר
לשמעיה בבית שמאי ובית שמאי משום
תפוס לשון ראשון הוא מה ליה מן השעורין כיון
לי מן העדשים הדר ביה ומאי מעמא הדר ביה
אמר רבא מרנני' קשיתי' מאי איריא דתני
מנחה מן השעורים ליתני מן העדשים אלא
שמע מינה משום דטעי הוא בשעורים טעי
בעדשים לא טעי ורבי יוחנן אמר אפילו מן
העדשים מכדי ר' יוחנן כמאן אמרה לשמעיה
כבית הלל וב"ה משום דטעי הוא בשעורין
טעי בעדשים לא טעי לדבריו דחזקיה קאמר
ליה אפי' מעמא הדרת כך משום דלא
קתני מן העדשים דלמא לא מיבעיא קאמר
לא מיבעיא מן העדשים דאיכא למימר מהדר
הוא הדר ביה ותפוס לשון ראשון אלא
הוא דקא טעי אפי' הכי תפוס לשון ראשון
אמר

אלא שקבען בשעת נדר * אבל בשעת הפרשה
לא יבאשר נדרת ולא באשר הפרשת איתמר
נמי אמר רבי אחא בר הנינא אמר ר' אסי אמר
רבי יוחנן לא שנו אלא שקבען בשעת נדר
אבל בשעת הפרשה לא באשר נדרת ולא
כאשר הפרשת: מרנני' (ט) האומר הרי עלי
מנחה מן השעורים יביא מן החטים קמח יביא
סולת בלא שמן ובלא לבונה יביא שמן
ולבונה חצי עשרון יביא עשרון שלם עשרון
ומחצה יביא שנים (ט) רבי שמעון פומר בשלא
התגרד בדרך המתנדבין: גמ' (ט) אמאי נדר
ופתחו עמו הוא אומר חזקיה הוא מני בית
שמאי היא דאמרי תפוס לשון ראשון דתנן
(ט) הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ב"ש
אומרים נזיר ובית הלל אומרים: יאנו נזיר ר'
יוחנן אמר אפי' תימא בית הלל יבאומר אילו
הייתי יודע שאין נדרין כך לא הייתי נודר כך
אלא כך אמר חזקיה לא שנו אלא דאמר
מנחה מן השעורים אבל אמר מנחה מן
העדשים לא מכדי חזקיה כמאן אמר
לשמעיה בבית שמאי ובית שמאי משום
תפוס לשון ראשון הוא מה ליה מן השעורין כיון
לי מן העדשים הדר ביה ומאי מעמא הדר ביה
אמר רבא מרנני' קשיתי' מאי איריא דתני
מנחה מן השעורים ליתני מן העדשים אלא
שמע מינה משום דטעי הוא בשעורים טעי
בעדשים לא טעי ורבי יוחנן אמר אפילו מן
העדשים מכדי ר' יוחנן כמאן אמרה לשמעיה
כבית הלל וב"ה משום דטעי הוא בשעורין
טעי בעדשים לא טעי לדבריו דחזקיה קאמר
ליה אפי' מעמא הדרת כך משום דלא
קתני מן העדשים דלמא לא מיבעיא קאמר
לא מיבעיא מן העדשים דאיכא למימר מהדר
הוא הדר ביה ותפוס לשון ראשון אלא
הוא דקא טעי אפי' הכי תפוס לשון ראשון
אמר

התם היינו ליעד אס בלשון נזירות דר' או להכי נקט לשון
ואסרו שאמרו לו כי בלשון הזה לשון נזירות ולהכי אשעורין ליה למימר
כשאמרו דמונה משעה שנדר (ט) דלא תימא עד שידע שהוא נזיר

לא יתחיל למונות ומיהו אין מזה ראייה דאשעורין ליה לאשמועינן אפי' שעבר ושהם יין צימי נזירותו אפילו הכי עולין לזימי המנחה כדמוכח
התם בגמ' וז"ת מאחר דמפרשי טעמא דז"ה משום דאין אדם מוילא דבדרי וצנלה וכי אמר הריני נזיר היה צדעמו לגמור ולפני תפוס
אסן קשה אפילו דאשעורין למימר טעמא דז"ה משום דקבירי כרבי שמעון לימא דקבירי אדם מוילא דבדרי וצנלה ועוד קשה אטו
רבנן דר"ש דלמרי יביא מן החטין מי סברי לה כז"ש דלמרי מן הגרוגרות הוא נזיר וכי מימא ז"ש מנו לה כדקאמר חזקיה ז"ש היא
אכתי קשה מר' יוסי צפ' מקום שנהגו (פסחים גג.) דלמרי' לא סבר לה כר"ש מן קאי רבי יוסי כז"ש וי"ל דרעה ליישצ דברי ז"ה ככולי
עלמא אפי' כמאן דלמרי אין אדם מוילא דבדרי וצנלה והא דקאמר סברי לה כרבי שמעון לאו משום דפליגי ארבעין דר' שמעון לענין
מנחה אלא כולומר גזי נזיר הו' מסקי דעמיהו כר' שמעון גזי מנחות ומיהו רבנן גופייהו מודו גזי גרוגרות דלא הו' נזיר דאוקו גזי
מנחה יביא מן החטין משום דאשעורין שייב גזי מנחה דלאשכחן מנחה העומר ומנחת קנאות דאדם שערורי' ולמנחה מעילא אלא
גרוגרות לא שייב לזירות ומעיקרא כי אמר הריני נזיר לא היה צדעמו לזירות כלל ולחזקיה דמדמי מנחה ונזירות אהדי היא דמקום
שנהגו דרבי יוסי לא סבר לה כרבי שמעון לאו ארבי שמעון דאמר אלא אהיהו דלקמן צפרק הרי עלי עשרין (דף קט.) דתנן הרי
עלי עולה שאקריננה בבית חוויי ילא רבי שמעון אומר נזיר או עולה טעמא משום דלא התנדב כדרך המתנדבים והיהו דמודוס איש
רומי דפרק מקום שנהגו (שם דף גג:) דמילא לא אכל גזי מנחה מן השעורים משום דלפזיר כרבי שמעון ליעינו טעמא משום דגזי עולה כי
אמר הרי עלי עולה שייך בקדושה וכי אמר אחר כך להקריב צבית חוויי מכל מקום קדושה היא וכיון דחל עליה הקדש מו' לא פקע אבל
מנחה מן השעורים לא קיבל עליו מנחה מן החטין ומודה רבי יוסי דפסור: הריני נזיר מן הגרוגרות: במוספתא (פ"ב ע"ד ג' ע"ד) מתיב (ט) [כתיב]
כתיבם צית שמאי אומרים נזיר וזית הלל אומרים אינו נזיר ואינו כתיבם כתיבם האומר הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבילה ומינה
מה שייכא ההא ורבינו תם פירש דבירושלמי מפרש דקרו אינשי לגרוגרות תירוש פי' כשזאלין אותו אומר כך היה צללי לשון רבינו תם:

(ט) וזיר ט: (ט) (ט) ופסחים גג:
מיר ט: ערכין ב: (א) וזלעל
א: (א) זיר ט: וזלעל פא:
(ט) גזי ז"ה ונמנחה ו' ז"ל
השעורים אין דבדרי ז"ה ז"ה
(ט) ז"ל עלי קרבן ז"ה ז"ה ז"ל
אבל למרי ז"ה ז"ה ז"ה ז"ל נמי
לא הו' ז"ה ז"ה ז"ה ז"ה ז"ל נמי
דכ"ש כר"ש ז"ה ז"ה ז"ה ז"ל נמי
סביר ט: ופסחים דף
גג: (ט) ז"ה ז"ה ז"ה ז"ה ז"ל
(ט) ז"ל דלא תימא דלא תימא
למנח עד שידע שהוא נזיר
ומיהו ט: ז"ה ז"ה ז"ה ז"ל

תורה אור השלם

1. מוצא שפתוך השעור
ועשיהו באשר נדרת לוי
אלהיקר נדבה אשר דברת
בפיך:
דברים כג ט

הגהות הב"ח

(ט) רש"י ד"ה לרבינו וי'
ומעיקרא לזה איתוין:

גליון הש"ס

תוס' ה"ח (במנחה הקודה)
הא וכו' וכו' כפי
ליהרר תכ"י: עיין לעיל
דף קט צ"ב בסופו ד"ה
תוס':

מוסף רש"י

ר' עמרם פוסק: באומר
הרי עלי מנחה מן השעורים
דקמן מנחות מנחה מן
החטין דכיון דלמרי הרי
עלי מנחה תפוס לשון
ראשון ומנחה אינה אלא
לשון השעורין נדבה הלך
פוסק מן החטין ורבי שמעון
טעמא דלמרי אף כגמר
דבדרי אדם תפוס ונדבק
דעתו לל מן השעורים
כפי ולמנחת שעורים תפוסין
אכסור פתלים יול למנחה
והולתה קין ולפנין אין
דבדרי כלום (פסחים גג.)
הריני נזיר מן הגרוגרות
ואין מנחה מן השעורים
אלה מן השעורים
נזיר: דתפוס לשון ראשון
וכיון דלמרי הריני תפוס
מנחה מן החטין משום דרבי
מיר טל עליה מנחה ומן
הדר אמר מן הגרוגרות ומן
הדבילה לא אמר כלום (נדר)
(ט) ובית הלל אומרים
אינו נזיר דלמרי ופסחו
עמו הוא (נדרים ט) ודכיון
דלמרי מן הגרוגרות לא שייך
שום נזירות בגרוגרות ודבילה
(נדרים ט.)

שיטה מקובצת

6. תיבות לא אמר כלום
מחקר: (א) דלעיל ומחקר
דטעמא: (א) באומר אילו:
[ט] טעי ומעיקרא לאו: (א) אמר
מנחה למנחה:

(א) נראה דל"ל שחיי נוחלי
לא מנחין בתמילה לומר דכ"י
שאל"ה והלכך אמרין דתפוס
לשון ראשון וכו'.